

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Στ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Αναμνήσεις»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΜΠΙΟΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Αναμνήσεις

Δημιουργός

Κωνσταντίνος Κόμπος

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Στ' Δημοτικού

Χρονολογία

Μάρτιος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Γλώσσα Στ' Δημοτικού», τεύχος α', ενότητα 1: *Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα*. Τα Ψάθινα καπέλα, σελίδες 8-10.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

10 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας και εργαστήριο πληροφορικής.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ο/Η εκπαιδευτικός γνωρίζει τις ιστοσελίδες που θα επισκεφτούν τα παιδιά για την εύρεση πληροφοριών. Οι μαθητές/τριες γνωρίζουν τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή: άνοιγμα, αποθήκευση αρχείου και φακέλου, γράψιμο στον

κειμενογράφο, αντιγραφή και επικόλληση κειμένου και εικόνας, μεταφορά δεδομένων σε μονάδα αποθήκευσης αρχείων. Η σχολική μονάδα διαθέτει εργαστήριο πληροφορικής και η σχολική τάξη υπολογιστή με προβολέα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το συγκεκριμένο σενάριο τα παιδιά διδάσκονται το μάθημα της Γλώσσας με τρόπο ερευνητικό και ομαδοσυνεργατικό. Εικόνες από ευχάριστες καλοκαιρινές ή μη διακοπές προσφέρουν το ερέθισμα για ενασχόληση με γλωσσικές ασκήσεις. Η σωστή περιγραφή εικόνων και η χρήση των ΤΠΕ δίνουν στα παιδιά τη δυνατότητα να αναπτύξουν νέους γραμματισμούς.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο στοχεύει στην εξοικείωση των παιδιών με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, τη χρήση και εξοικείωση με το διαδίκτυο, τον επεξεργαστή κειμένου και την επίλυση ασκήσεων γραμματικής. Ακόμα, μέσα από το σενάριο τα παιδιά ασκούνται στην παρατήρηση και μαθαίνουν να περιγράφουν αντικείμενα, συναισθήματα και εικόνες από τη ζωή τους.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Μέσα από το σενάριο τα παιδιά γνωρίζουν εικόνες, αξίες και στάσεις ζωής των περασμένων χρόνων και τις συγκρίνουν με τις σημερινές. Μπορούν να βρουν ομοιότητες και διαφορές και να ασκήσουν κριτική στις αλλαγές που έχουν συντελεστεί. Η διδασκαλία της γλώσσας δε γίνεται αποξενωμένη και αποπλαισιωμένη από κάποιο κοινωνικό ή φυσικό θέμα, αλλά συνδέεται στενά με τις μετακινήσεις και τα ταξίδια, είτε αυτά είναι προσωπικά είτε όχι. Τα παραγόμενα κείμενα ενέχουν γνώσεις για τον κόσμο αλλά και στάσεις και ιδεολογία των συντακτών τους. Τα παιδιά επεξεργάζονται και διαχειρίζονται με κριτικό τρόπο τις πληροφορίες που υπάρχουν στα γλωσσικά κείμενα.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Επιδιώκεται: Ανάπτυξη γραπτού και προφορικού λόγου.
- Γνώση γραμματικών κανόνων.
- Ικανότητα περιγραφής με τη χρήση της γλώσσας.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται:

- Δημιουργία αρχείων με κείμενα και εικόνες σε Η/Υ.
- Εξοικείωση με την παρακολούθηση βίντεο και εικόνων, από όπου τα παιδιά πληροφορούνται για γεγονότα και καταστάσεις.

Διδακτικές πρακτικές

Τα παιδιά μαθαίνουν:

- Να συνεργάζονται.
- Να παρατηρούν.
- Να περιγράφουν.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η ζωή προσφέρει στους ανθρώπους εμπειρίες, δεξιότητες, συναισθήματα και γνώσεις. Βιωματικές καταστάσεις που περιγράφονται ως εικόνες ζωής δίνουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να αναπτύξουν τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο. Οι ακροατές, οι παρατηρητές και οι αναγνώστες αυτών των εικόνων έχουν τη δυνατότητα να ταξιδεύσουν νοερά σε νέους άγνωστους τόπους ή να ζήσουν με τα πρόσωπα τις καταστάσεις που περιγράφουν. Ακόμα, οι ακροατές, οι παρατηρητές και οι αναγνώστες γνωρίζουν και βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές σε συνήθειες των ανθρώπων σε ένα κοινωνικό πλαίσιο που ομοιάζει ή διαφέρει από αυτό που βιώνουν οι ίδιοι.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Οι μαθητές γνωρίζουν και μαθαίνουν τη δομή κειμένων αναφορικού λόγου, όπως είναι τα αφηγηματικά και τα περιγραφικά κείμενα (σύμφωνα με το βιβλίο του δασκάλου σ. 32) αλλά και αναπτύσσουν δεξιότητες σε γραμματικούς κανόνες και συγκεκριμένα στη χρήση των χρόνων των ρημάτων.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Με τη χρήση των ΤΠΕ τα παιδιά:

- Ασκούνται στην πλοήγηση στο διαδίκτυο και στην άντληση πληροφοριών για την κατασκευή εργασιών.
- Δημιουργούν κείμενα με τη χρήση προγραμμάτων παραγωγής και επεξεργασίας κειμένων.
- Εισάγουν εικόνες σε κείμενα και ανακαλύπτουν εικόνες και βίντεο ασκώντας την παρατηρητικότητά τους.

Κείμενα

Γλώσσα Στ' Δημοτικού, α' τεύχος:

Μαργαρίτα Λυμπεράκη, «Τα Ψάθινα Καπέλα»

Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε΄ & Στ΄ Δημοτικού:

Τζακ Λόντον, [«Ένας σκύλος Σωτήρας»](#)

Αντώνης Σαμαράκης, [«Σ' ένα συνοριακό σταθμό»](#)

Λουκιανός, [«Ταξίδια γεμάτα περιπέτειες»](#)

Ζαχαρίας Παπαντωνίου, [«Το άρρωστο άλογο»](#)

Βίντεο

[«Ψάθινα Καπέλα – Κυριακές στη θάλασσα»](#), απόσπασμα της τηλεοπτικής μεταφοράς του ομώνυμου έργου της Μαργαρίτα Λυμπεράκη από την ET-1

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Ο δάσκαλος για διάστημα δύο διδακτικών ωρών διαβάζει το απόσπασμα από το έργο της Μ. Λυμπεράκη «Τα ψάθινα Καπέλα» («Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού», τεύχος α΄, ενότητα 1: *Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα*, σ. 8) και συζητά με τους μαθητές για το πού έμενε η συγγραφέας τα παιδικά της χρόνια. Με ερωτήσεις της μορφής: «Πώς το συμπεραίνετε αυτό;» τα παιδιά συμπεραίνουν ότι στοιχεία του τόπου, όπως ο Λυκαβηττός και το Φάληρο, δίνουν τη δυνατότητα στους ακροατές να ανακαλύψουν τον παιδικό τόπο διαμονής της συγγραφέως.

Στη συνέχεια, παρακολουθούν για 20 λεπτά στην οθόνη του διαδραστικού πίνακα το απόσπασμα της ET-1 από την ταινία [«Τα ψάθινα καπέλα»](#), όπου παρακολουθούν το αυτοκίνητο και προσπαθούν να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στην περιγραφή που βλέπουν στην οθόνη και σε αυτήν που υπάρχει στο κείμενο.

Στη συζήτηση που ακολουθεί τίθενται τα ερωτήματα:

- «Σε ποια χρονική εποχή περίπου διαδραματίζονται τα γεγονότα που περιγράφει η συγγραφέας;».
- «Ποιες είναι οι διαφορές της σημερινής εποχής με αυτές που περιγράφει η συγγραφέας;»;
- «Η κοινωνία σήμερα και τότε είναι ίδιες ή διαφέρουν;»;

- «Το συμπεραίνουμε αυτό καλύτερα από την εικόνα ή το απόσπασμα που διαβάζουμε;»

Τα παιδιά κατανοούν τη σημασία της κινέζικης ρήσης του Κομφούκιου «μία εικόνα αξίζει όσο χίλιες λέξεις». Η χρήση των ΤΠΕ με τη δυνατότητα της παρατήρησης που παρέχει, αναπτύσσει στα παιδιά ικανότητες εγγραμματοτισμού και επικοινωνίας στον σύγχρονο κόσμο, που δε χρησιμοποιεί αποκλειστικά τον προφορικό και γραπτό λόγο. Ακόμα, συζητούνται οι χρόνοι των ρημάτων στο κείμενο και τα παιδιά σε ομάδες¹ καταγράφουν τα αντίστοιχα ρήματα. Στο τέλος δημιουργείται ένας κατάλογος με χαρακτηριστικά που υπάρχουν στο κείμενο και περιγράφουν το αυτοκίνητο. Τίθεται το ερώτημα: «Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι κοινά στην περιγραφή κάθε αντικειμένου»;

Τις επόμενες τέσσερις ώρες τα παιδιά σε ομάδες μπορούν να επισκεφτούν το εργαστήριο των ΤΠΕ ή, αν δεν υπάρχει, μπορούν να εργαστούν στην αίθουσα διδασκαλίας² τους ακολουθώντας τις οδηγίες της κάθε ομάδας που διανέμει ο εκπαιδευτικός ([Φύλλο Εργασίας 1^{ης} Ομάδας](#), [Φύλλο Εργασίας 2^{ης} Ομάδας](#), [Φύλλο Εργασίας 3^{ης} Ομάδας](#), [Φύλλο Εργασίας 4^{ης} Ομάδας](#)). Με αυτές τις δραστηριότητες τα παιδιά:

- Ασκούνται στη γραφή περιγραφικών κειμένων, αφού παράγουν γραπτά κείμενα.
- Ασκούνται και στη μετατροπή κειμένων σε διαφορετικό χρόνο ρημάτων και αντιλαμβάνονται ότι παρελθοντικοί και παροντικοί χρόνοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε περιγραφικά κείμενα, που περιέχουν αναμνήσεις.

Άλλες δυο ώρες τα παιδιά παρουσιάζουν τις εργασίες τους και συζητούν για το πώς δημιουργούνται³ τα περιγραφικά κείμενα αλλά και τους ρηματικούς χρόνους που

¹ Η κάθε ομάδα καταγράφει ρήματα σε έναν μόνο χρόνο, π.χ. μία ομάδα σε παρακείμενο, άλλη σε παρατατικό, άλλη σε αόριστο κλπ.

² Μπορούν να χρησιμοποιήσουν το βιβλίο του Ανθολογίου και όχι το Ψηφιακό Σχολείο

³ Στο σχολικό εγχειρίδιο «Γλώσσα Στ' Δημοτικού» στη σελίδα 9 υπάρχουν οδηγίες για τη δημιουργία περιγραφικών κειμένων.

χρησιμοποιούνται. Τα παιδιά, δημιουργώντας περιγραφικά κείμενα, αναφέρουν εσωτερικά και εξωτερικά χαρακτηριστικά των αντικειμένων που περιγράφουν.

Ο εκπαιδευτικός προβάλλει στον διαδραστικό πίνακα τους ρηματικούς χρόνους και το πώς και πότε χρησιμοποιούνται (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «Οι Ρηματικοί Χρόνοι»). Στη συνέχεια, όλες οι ομάδες μετατρέπουν την ιστορία του χαρτιού που βλέπουν στην οθόνη του διαδραστικού πίνακα σε παρελθοντικό χρόνο (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «Η γραφή σε χαρτί»). Η δραστηριότητα αυτή λειτουργεί ως ατομικό φύλλο αξιολόγησης για κάθε μαθητή.

Σε επόμενο δίωρο τα παιδιά μεταφέρουν στη σχολική αίθουσα φωτογραφίες από την προηγούμενη σχολική τους ζωή. Κάθε ομάδα χρησιμοποιώντας λευκό χαρτί για φωτοτυπίες, μία κόλλα για χαρτί και ένα συρραπτικό δημιουργεί ένα λεύκωμα με φωτογραφίες και τίτλους για αυτές. Μπορεί ακόμη να γραφούν και σχόλια για μερικές αναμνήσεις που δημιουργούν οι φωτογραφίες, αλλά και να δημιουργηθεί ένα εξώφυλλο για το λεύκωμα. Τα παιδιά θυμούνται τις όμορφες αλλά και τις άσχημες στιγμές που είχαν στον σχολικό τους βίο, αφού σε λίγες μέρες ολοκληρώνεται ένας εξάχρονος κύκλος φοίτησης.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο σενάριο υπάρχουν τέσσερα φύλλα εργασίας για τις ομάδες των παιδιών (1^η, 2^η, 3^η και 4^η).

Φύλλο εργασίας 1ης ομάδας

1. Διαβάστε στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή από τη διεύθυνση <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F113/323/2171,7937/unit=2151> το κείμενο «Ένας σκύλος σωτήρας» και ξαναγράψτε στον υπολογιστή τη δεύτερη, τέταρτη και πέμπτη παράγραφο του κειμένου σε χρόνο ενεστώτα.
2. Ερευνήστε στο διαδίκτυο για να βρείτε αποσπάσματα ταινίας του συγγραφέα.
3. Τα γεγονότα στην ταινία είναι όμοια με αυτά που περιγράφει το κείμενο; Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό;
4. Γράψτε ένα κείμενο φανταστικό ή μη που να περιγράφει ένα γεγονός και τοποθετήστε σε αυτό έτοιμες εικόνες από το διαδίκτυο. Μπορείτε, αν θέλετε, να ζωγραφίσετε εικόνες στον υπολογιστή σας.

Φύλλο εργασίας 2ης ομάδας

1. Διαβάστε στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή από τη διεύθυνση <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F113/323/2172,7947/unit=2152> το κείμενο «Σ' ένα συνοριακό σταθμό» και ξαναγράψτε στον υπολογιστή την πέμπτη, έβδομη και ένατη παράγραφο του κειμένου σε χρόνο ενεστώτα τις δύο πρώτες και σε αόριστο την τελευταία.
2. Γράψτε ένα κείμενο φανταστικό ή μη που να περιγράφει ένα γεγονός που σας φέρνει αναμνήσεις. Τοποθετείστε έτοιμες εικόνες από το διαδίκτυο ή, αν θέλετε, ζωγραφίστε εικόνες στον υπολογιστή σας.

Φύλλο εργασίας 3ης ομάδας

1. Διαβάστε στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή από τη διεύθυνση <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F113/323/2181,8023/unit=2161> το κείμενο «Ταξίδια γεμάτα περιπέτειες» και ξαναγράψτε στον υπολογιστή την τρίτη, έκτη, έβδομη και όγδοη παράγραφο του κειμένου σε χρόνο ενεστώτα.
2. Γράψτε ένα κείμενο φανταστικό ή μη που να περιγράφει ένα γεγονός που σας φέρνει αναμνήσεις. Τοποθετείστε έτοιμες εικόνες από το διαδίκτυο ή, αν θέλετε, ζωγραφίστε εικόνες στον υπολογιστή σας.

Φύλλο εργασίας 4ης ομάδας

1. Διαβάστε στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή από τη διεύθυνση <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F113/323/2181,8025/unit=2161> το κείμενο «Το άρρωστο άλογο» και ξανάγραψε το στον υπολογιστή σε χρόνο ενεστώτα.
2. Γράψτε ένα κείμενο φανταστικό ή μη που να περιγράφει ένα γεγονός που σας φέρνει αναμνήσεις. Τοποθετείστε έτοιμες εικόνες από το διαδίκτυο ή, αν θέλετε, ζωγραφίστε εικόνες στον υπολογιστή σας.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στοιχεία του σεναρίου μπορούν να αξιοποιηθούν και στην Ευέλικτη Ζώνη, όπως είναι η δημιουργία ενός σχεδίου εργασίας με τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα ζώα και τον άνθρωπο και ειδικότερα τον σκύλο. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποσπάσματα ταινιών στην αγγλική γλώσσα από τις ταινίες «[Dog of Yukon](#)» και «[White Fang](#)», έτσι ώστε να συνδεθεί η ελληνική και η αγγλική γλώσσα.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Δεν υπάρχουν στοιχεία που απαιτούν ιδιαίτερες ικανότητες γι' αυτό και μπορεί να εφαρμοστεί πολύ εύκολα, αρκεί να υπάρχει ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής με σύνδεση στο διαδίκτυο.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. & Ε. Χοντολίδου (επιμ.). 2002. *Λογοτεχνία και εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Hall, N. 1987. *The emergence of literacy*. Kent: Hodder and Stoughton.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html
[15.11.2010]

Kress, G. 1989. *Linguistic Process in Sociocultural Practice*. Oxford: Oxford University Press.

Kress, G. & T. Van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse*. London: Arnold.

Kress, G. 2000. Σχεδιασμός του γλωσσικού προγράμματος σπουδών με βάση το μέλλον. *Γλωσσικός Υπολογιστής* 2. 111-124.

Swales, J. 1997. *Genre Analysis, English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.

Whitehurst, G. J. and Lonigan, C. J. 1998. Child development and emergent literacy. *Child Development*, 69, 3. 848 – 872.

Χατζησαββίδης, Σ. 2002α. *Η Γλωσσική Αγωγή στο Νηπιαγωγείο: δραστηριότητες για την καλλιέργεια της επικοινωνιακής ικανότητας και του γραμματισμού*, Θεσσαλονίκη: Βάνιας.